

- *Transaktionen werden dabei als die Übertragung von Verfügungsrechten an Gütern und Dienstleistungen in Austauschbeziehungen zwischen Vertragspartnern gesehen [1] – Операції розглядаються як передача прав на розпорядження товарами та послугами у відносинах обміну між сторонами договору.*
- *Die die Kooperation betreffenden Faktoren werden von den Kooperationspartnern definiert [1] - Фактори, що впливають на співпрацю, визначаються партнерами по співпраці.*

Таким чином, речення в пасиві сучасної німецької мови відіграють велике значення при висловленні змістовної та чіткої думки, яку автор хоче передати в тій формі та в тій палітрі відтінку, в якій він її уявив у своїй фантазії та думках. Пасивні конструкції у науковому тексті відіграють величезне значення при висловленні думки автора, у розкритті різних лексичних та якісних значень, які він міг вдихнути в свої речення у тій чи іншій формі та послідовності. Саме пасивні речення роблять німецьку мову однією з найкращих мов для опису певних процесів або певних дій, думок, станів, які оточують нас у нашому житті.

#### Список використаних джерел

1. Ermisch R. Management Strategischer Kooperationen im Bereich Forschung und Entwicklung. GWV Fachverlage GmbH, Wiesbaden 2007. 283 S.

**Науковий керівник:** кандидат філологічних наук, доцент Овсієнко Л.О.

## ІМЕННИКОВЕ СЛОВОСКЛАДАННЯ ЯК ВИД НІМЕЦЬКОГО СЛОВОТВОРУ

**Провозюк Є.О.**

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького  
e-mail: yevhen.provozniuk@vni.cdu.edu.ua*

У системі сучасного німецького словотвору найбільш продуктивним словотвірним типом є словоскладання. Воно слугує не лише номінації, але також є засобом синтаксичного спрощення та компресії змісту. Взагалі тема іменникового словоскладання в сучасній німецькій мові викликає сьогодні інтерес великої кількості мовознавців через велику продуктивність іменникових композитів, створення нових структурно-семантичних схем, різноманітність усіх можливих значень та співвідношень між складниками композитів. Моделі словоскладання допомагають поповнювати словниковий запас мови, утворювати нові слова, включаючи ті, що використовуються у розмовному мовленні, мас-медіа та рекламі, такі як okazionalizmi, експресивно-образні номінації тощо.

У німецькій мові словоскладання є особливо продуктивним для утворення саме іменників. Іменниковий композит є цілісною лексико-граматичною конструкцією, яка утворилася за допомогою складання кількох основ, що репрезентують різні концептуальні ознаки вербалізованого концепту. Він використовується для номінації складних мисленневих конструктів, або ж концептів [1, с. 4]. Водночас, відповідно до Н. А. Шток, зростаюча складність концептуальної картини світу вимагає від нас формування словоскладних лексичних одиниць, які можуть бути використані для номінування нових реалій оточуючої нас дійсності. Це дозволяє нам зрозуміти й описати світ навколо нас більш точно та повно.

Поділ складних іменників на детермінативні (означально-підрядні), копулятивні та контамінативні відбувається за синтаксико-семантичною класифікацією [2, с. 52].

Дослідниця І. Барц зазначає, що детермінативний іменниковий композит є типовим прикладом словоскладання у німецькій мові. У цьому типі словоскладання перший складник вказує на загальну категорію, а другий складник - на конкретний предмет. Ці композити відрізняються від копулятивних, де складники є рівноправними. У детермінативних іменникових композитах перший складник підпорядковується другому, який граматично та семантично є визначальним. Кожен композит містить два компоненти: означуване та означальне. Слова *Wohwelt*, *Kampfhälfte*, *Pausenpiff* є прикладами таких композитів [3, с. 129].

За дослідженнями І. Барц, більшість детермінативних іменникових композитів є модифікаційними утвореннями, де другий складник обмежує значення першого складника, уточнюючи його з різних точок зору. Таке обмеження залежить від практичної значущості позначуваного предмета. Наприклад, іменник «Haus» може бути уточнений за призначенням: *Miethaus*, *Wohnhaus*, *Gästehaus*; за розміром: *Hochhaus*, *Kleinhaus*; за матеріалом: *Blockhaus*, *Holzhaus*; за місцезнаходженням: *Nachbarschaftshaus*, *Landhaus*; за приналежністю: *Elternhaus*, *Gemeindehaus*, *Privathaus*; за способом будівництва: *Fachwerkhaus*, *Reihenhaus*; за відношенням мовця, його оцінкою: *Spitzenhaus*, *Edelhaus*, *Superhaus*, *Originalhaus* [3, с. 130].

Копулятивні композити не є ефективними засобами словотворення у сучасній німецькій мові, як підрядні композити. Вони становлять менше 2% фактичного матеріалу. У копулятивних композитах відношення між складниками є семантико-паратаксичним, при цьому обидва складники належать до однієї і тієї ж частини мови, і вони взаємозамінні без змін в семантиці та структурі, на відміну від детермінативних композитів. Приклади: *Mutti-Ministerin*, *Mann-Frauen*, *Führer-Prinz*, *Kanzlerpräsidentin* [3, с. 59].

Контамінація є різновидом композиційного словотворення, при якому текстові синтаксичні конструкції формуються шляхом злиття двох мовних одиниць в межах однієї новоутвореної одиниці. Ці дві мовні одиниці зазвичай

перебувають в парадигматичних або рідше синтагматичних відношеннях між собою, але одночасно спливають у свідомості мовця при потребі позначення певного поняття, що призводить до їх переплітання або тісного поєднання. Такий спосіб словотворення є «грою слів», переважає у писемній мові в окремих типах тексту і може використовуватися для вираження іронії та негативної оцінки, наприклад: Demokratur: Demokratie + Diktatur; Teuro-Effekt: teuer + Effekt; Femitainment: Feminismus – Entertainment [3, с. 59].

Проаналізований матеріал підтверджує спостереження про те, що описані моделі словоскладання є продуктивними словотвірними процесами, які відбуваються у сучасній німецькій мові, що демонструють приклади, дібрані із електронних ЗМІ, корпусу неологізмів німецької мови wortwarte.de та словника Duden.

#### Список використаних джерел

1. Рись Л. Ф. Когнітивно-комунікативні особливості іменних композитів у німецькомовному медіа-дискурсі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. Наук. Львів, 2010. 20 с.
2. Шаряк О. М. Текстові словотвірні конструкції в сучасній німецькій пресі: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / О. М. Шаряк. – Львів, 2015. – 205 с.
3. Рись Л. Ф. Особливі випадки іменникового словоскладання в сучасній німецькій мові. Актуальні питання іноземної філології. 2014. № 1. С. 127—133.

**Науковий керівник:** кандидат філологічних наук, доцент Поліщук Н.М.

## СЛОВТВІР НІМЕЦЬКИХ ПРІЗВИЩ

Середа Д.С.

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького*  
*e-mail: davidosmahrez@gmail.com*

Словотвір прізвищ має місце при одночасній зміні структури та функцій найменування, коли ускладнені деякими словотворчими формантами, особові імена переходили у спадкові родові прізвища [1, с. 624].

Прізвища, що походять від імен – цей тип прізвищ ґрунтується на родових відносинах людей: патроніми – походять від предків по батьківській лінії, а метроніми – це утворені прізвища від імені матері, бабусі чи когось із предків по материнській лінії [2, с. 6]. Наприклад німецьке прізвище *Wilhelm* – це в минулому *der Sohn oder die Tochter von Wilhelm*, а прізвища *Grete*, *Agnes* походять від жіночих імен. Як зауважує Ф. Маснер, прізвища, які походять від жіночих імен досить рідкісне явище [2].